

Stručni članak
UDK 378.147:811.111*243+811.112.2*243:81*276.6:378.6:655.26(497.5)

Primljen 15. 6. 2009.
Prihvaćen 1. 7. 2009.

PROBLEMI U NASTAVI STRANOGA JEZIKA ZA GRAFIČKE DIZAJNERE I INŽENJERE GRAFIČKE TEHNOLOGIJE (ISKUSTVA, IDEJE I PRIJEDLOZI)

Ana Nemeč *

Hrvatski državni arhiv, Zagreb

U ovome se članku govori o statusu koji strani jezici uživaju u društvu općenito i o položaju engleskoga i njemačkoga kao jezika struke na tehničkim fakultetima s naglaskom na Grafičkome fakultetu u Zagrebu. Predstavljani su i zasebno za svaki od dvaju jezika analizirani konkretni problemi koji se javljaju kod organizacije i u provođenju nastave na spomenutom fakultetu, a tiču se izbornoga statusa kolegija, prevelikog broja studenata u grupama te velike neujednačenosti u znanju. Isto tako, navedeni su i prodiskutirani potencijalni uzroci problema i ponuđena moguća rješenja, kao što su pristup pojedinim skupinama studenata, dodatni angažman i ostale metode za poboljšavanje motivacije i podizanje razine interakcije student - profesor i student - student.

Ključne riječi: jezik struke, tehnički fakulteti, Grafički fakultet, engleski, njemački, problemi

1. UVOD

U ovome se članku tematiziraju problematične točke i dvojbe u nastavi engleskoga jezika na Grafičkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Autorica članka utvrdila je u praksi niz podudarnosti između svojih iskustava i iskustava predavača na drugim fakultetima (objavljenima među ostalim i u ovom časopisu) pa bi se moglo zaključiti da su problemi s kojima su suočeni profesori jezika struke (najčešće engleskoga i njemačkoga) uglavnom opći i slični, a tiču se statusa i ugleda koji njihov predmet (ne) uživa na pojedinom fakultetu te razine znanja prosječnoga studenta, što utječe na dinamiku i kvalitetu nastave.

2. STRANI JEZIK I STRANI JEZIK STRUKE: POLOŽAJ U DRUŠTVU, STATUS NA FAKULTETIMA, PROBLEMI I OPASNOSTI

Svi oni kojima je jezik primarna struka, a ne samo „oruđe“ u profesiji i obavljanju

poslovnih aktivnosti, svakodnevno se susreću s pokroviteljskim i prilično podcijenjivačkim stavom da je jezik nešto „svačije“, u smislu da je on nešto što svatko već „zna“ iz škole, a ako ne zna, lako može naučiti, pogotovo kad je riječ o engleskome. Mnogi misle da imaju monopol nad jezikom i djelatnostima u kojima je on ključan čimbenik, poput poduke ili prevođenja. Takvo razmišljanje uglavnom proizlazi iz nedovoljne ozbiljnosti na brojnim životnim poljima, pogotovo poslovnom, iz površnosti i nedostatka samokritičnosti, ali često i iz doista lošega poznavanja same materije o kojoj se misli da se njome suvereno vlada.

Prevođenja se često rado i bez ikakvih ograda prihvaćaju laici bez filološke izobrazbe koji svoju struku ljubomorno čuvaju od „uljeza“ koji bi eventualno mogli obaviti posao „njihove“ struke. Poduku pak često daju (i) oni koji misle da su samim stupnjem svog obrazovanja (a koje nije metodičko ili lingvističko) ili certifikatom nekog od tečaja „ovlašteni“ da svoje često upitno znanje isto tako često upitnim metodama prenose dalje. Sve to, uz manjak svijesti u društvu općenito i nepostojanje „ceha“ prevoditelja i predavača koji bi imao jaču ingerenciju od one puko formalne, rezultiralo je brojnim problemima – od loše kvalitete znanja jezika kod prosječne visokoobrazovane mlade osobe, preko niskog ugleda nastavnika jezika u društvu pa sve do nedovoljno visoke razine znanja stranoga jezika i kad je on ključan u susretima političara, gospodarstvenika, pregovarača, pripadnika akademske zajednice i sl.

Spomenuti status stranoga jezika na fakultetima gdje on nije temeljna struka samo je jedan vid toga problema, no on ga dodatno produbljuje jer se radi o velikom broju fakulteta i velikom broju mladih ljudi koji će za koju godinu zauzimati možda vitalna mjesta u strukturama države na pragu ulaska u međunarodne integracije.

Čini se pritom da se problemu zapravo pristupa na pogrešan način i s pogrešne strane: jezik uistinu jest „svačiji“, ali on je „dobro“ svakoga pojedinca i svake struke, neovisno o stupnju obrazovanja i radnom mjestu. On je ključ (spo)razumijevanja, ulaznica za nova mjesta i nove situacije, univerzalni kôd svih koji ga koriste. Često i sve više, pogotovo u državi s malenim tržištem kakvo je hrvatsko, jezik je i nužnost u proučavanju specifične literature i uspješnoga snalaženja u raznim vidovima poslovanja i komunikaciji s klijentima. Stoga mu je ne samo potrebno nego i nužno prići otvoreno i sa zanimanjem jer solidno i kvalitetno poznavanje svih kôdova koji otvaraju put do informacije bitne za obavljanje posla i omogućuju provođenje struke u praksi jednako je važno kao i struka sama.

3. JEZICI STRUKE NA TEHNIČKIM FAKULTETIMA

“Tvrđ orah” u provođenju nastave jezika struke na fakultetima i veleučilištima predstavljaju tehnički i srodni fakulteti na kojima tradicionalno vlada mišljenje o „nekompatibilnosti“ tehničkoga/prirodnoga i društveno-humanističkoga ili čak o inferiornosti „neproizvodnih“ djelatnosti u koje spadaju i jezici, zbog čega su česte predrasude prema kolegijima iz toga područja (strani jezik, sociologija, etika, kultura...). Jezik se na tim fakultetima uglavnom uči (u najboljem slučaju) samo u prva četiri semestra, što je prekratko i nedovoljno dobro raspoređeno u kurikulumu, s možda i preranim početkom i preranim završetkom, u velikim grupama u kojima pojedini student teško može doći do izražaja, profesor mu se teško može individualno posvetiti, a upravo je to ono što je u procesu učenja jezika ključno.

U izvedbenom planu i programu tehničkih fakulteta uz strani jezik najčešće u rubrici “oblik nastave” stoji odrednica *predavanje*, iako čak i svaki student jezika zna da je jezik u tom smislu nemoguće predavati. To određuje i gore spomenuta veličina grupe, ali i program koji zbog toga trpi jer velik broj studenata sužava izbor obradivih lekcija i vježbi te ograničava mogućnosti rada. Sve to zapravo upućuje na činjenicu da se strani jezik promatra kao „nužno zlo“, kolegij koji treba “odraditi”, gdje studenti moraju u četiri semestra „svladati“ jezik svoje struke, često vrlo specifičan i ne jednostavan metajezik, gdje profesor mora biti tolerantan prema manjku interesa, slabijem angažmanu na satu i na ispitu te slabijem znanju jer to je ipak samo „pomoćni predmet“. Zato mnogi studenti, bez obzira na trud i nastojanja predavača da u to malo dodijeljenoga vremena studentima prenese što je moguće više onoga što će im bez sumnje u praksi trebati, nastavu jezika struke završavaju nedovoljno pripremljeni za daljnji studij i posao i nedovoljno motivirani da nastave učiti i dalje, nakon studija. A pravi izazovi tek ih čekaju: glavnina stručne literature postoji, naime, samo na nekom od stranih jezika, najčešće na engleskome i njemačkome, a zbog malenog tržišta velik broj važnih stručnih knjiga i priručnika nije isplativo prevoditi. Jezik u toj stručnoj literaturi nije onakav na koji su studenti navikli iz gimnazije ili srednje škole; to nije opći jezik, nego obiluje uglavnom nepoznatim i nesvakodnevnim riječima i pojmovima koji ih, bez kvalitetnih temelja i adekvatnoga rječnika ili nekog drugog priručnika, stavljaju pred zid. Nadalje, dobro poznavanje jezika, i u govoru i u pismu, preduvjet je za apliciranje za neku od sve brojnijih stipendija u inozemstvu, a horizontalna pokretljivost je i temeljna ideja bolonjskoga procesa. I naposljetku, rad u mnogim tehničkim strukama često podrazumijeva zaposlenje u stranim tvrtkama i za strane vlasnike, ili barem dobru povezanost sa tvrtkama sličnog profila posla i interesa iz inozemstva, što znači brojne internacionalne susrete, kongrese ili skupove. U svemu tome jezik igra vrlo važnu ulogu, ništa manje važnu od same struke, jednako za studenta elektrotehnike, kao i za studenta arhitekture, prometa, strojarstva ili grafičkoga dizajna.

4. POLOŽAJ JEZIKÂ STRUKE NA GRAFIČKOME FAKULTETU: PROBLEMI, CILJEVI I RJEŠENJA

Situacija s kojom se autorica članka susrela na Grafičkome fakultetu u Zagrebu još je složenija i ozbiljnija. I tamo se kolegij iz jezika struke pohađa samo tijekom prva četiri semestra preddiplomskoga studija, ali uvođenjem bolonjskoga procesa donesena je i iznimno loša, štoviše pogubna odluka prema kojoj jezik struke postaje *izborni predmet*. To u praksi znači da ga velik broj studenata odabire u prvom semestru vrlo često jedino iz razloga što su ga učili u školi pa računaju na staro (ali upitno) znanje i lako zarađene ECTS bodove za upis u viši semestar. Isto tako, praksa svjedoči da mnogi studenti upišu strani jezik samo u prvom semestru, ali ne nastave s njegovim slušanjem u idućim semestrima. Jako je malen broj onih koji dosljedno prate nastavu jezika struke tijekom obje godine studija i sva četiri semestra, što jedino ima smisla. Postavlja se pitanje koji je cilj učenja jezika struke kad ono nije sustavno i dosljedno. Jer, kvalitetno izrađen silabus kolegija podrazumijeva obrađivanje stručnih tekstova i gramatičkih i ostalih cjelina logičnim redoslijedom, uzimajući u obzir

razinu znanja općeg jezika, razinu poznavanja stručnoga jezika i poznavanje samoga sadržaja materije. Bilo bi poželjno da tekstovi na stranom jeziku sadržajno prate nastavu iz stručnih predmeta na materinskom jeziku. Predavač bi, uzimajući u obzir sve navedeno, ali i poznavajući svakoga pojedinog studenta (što može samo ako je sastav grupe konstantan, a ne mijenja se svaki semestar i ako veličina grupe podliježe naputcima bolonjske reforme), njegove slabe i jake točke, trebao postupno povećavati „težinu“ i duljinu tekstova, zahtjevnost zadataka koje zadaje studentima i tražiti veću samostalnost i kreativnost u radu.

Cilj kolegija „engleski u struci“ i „njemački u struci“ na Grafičkome fakultetu jest pripremiti studenta za izazove grafičke industrije, tehnologije i dizajna, struke koja u posljednje vrijeme doživljava pravi procvat i razvija se velikom brzinom. Budući da primat u grafičkoj industriji imaju upravo strane zemlje, na prvom mjestu SAD, jasno je da se bez solidnog znanja barem dvaju stranih jezika u današnje vrijeme velike konkurencije teško može naći posao. Osim toga, zbog nedovoljnog interesa na tržištu priručnici, leksikoni te ostala stručna i priručna literatura iz područja grafičke tehnologije ne prevodi se nego ju je potrebno proučavati na jeziku originala. Stoga je cilj predavača da studenta maksimalno osposobi za suverenu uporabu stručnih izraza u pismu i u govoru, i to od razine poznavanja vokabulara i struktura (*vocabulary and structural knowledge*) preko poznavanja formalne strukture diskursa (*formal discourse structure knowledge*) do vještine sinteze i ocjenjivanja (*synthesis and evaluation skills*) (A. B. Jelić, 2004:21)

Na Grafičkom fakultetu u Zagrebu studentima stoje na izbor i engleski i njemački jezik struke, što je, unatoč premoćnoj razlici u broju studenata koji se odlučuju za engleski, ipak jako dobra institucionalna odluka jer daje širinu onima (makar i malobrojnima) koji se odlučuju i za jedan i za drugi jezik, a fakultet svrstava među sve malobrojnije koji nisu pokleknuli pred naletom dominantnijega engleskog jezika. Uzimajući u obzir tradicionalnu hrvatsku orijentiranost na države njemačkoga govornog područja, blizinu, broj izvornih govornika, raznih stipendija za zemlje toga govornog područja, kao i bogatu stručnu literaturu, mogućnost nastavka učenja njemačkoga, sada kao jezika struke, svakako treba pozdraviti. Naposljetku, time se i određenom broju učenika koji su u srednjoj školi ili gimnaziji učili njemački daje mogućnost da ga nastave učiti na drugoj, višoj razini.

5. NJEMAČKI JEZIK ZA GRAFIČKI DIZAJN I TEHNOLOGIJU: SITUACIJA, RASLOJENOST SEMINARSKIH SKUPINA, PRIJEDLOZI ZA RJEŠAVANJE PROBLEMA

Nastavi njemačkoga kao jezika struke na većini fakulteta, pa tako i na Grafičkom fakultetu, bez sumnje je zajedničko jedno: pohada je malen broj studenata s obzirom na ukupan broj onih koji slušaju nastavu stranoga jezika. O razlozima koji su do toga doveli u ovom se radu neće opširnije govoriti. Njih valja potražiti u programu gimnazija i srednjih škola, u poticajima za učenje njemačkoga iz sredstava država njemačkoga govornog područja, u globalizaciji i “internetizaciji” koje su rezultirale neospornom i nepobjedivom dominacijom engleskoga. No nisu nevažne posljedice takve zanemarenosti njemačkoga, jezika s najvećim brojem izvornih govornika u Europi (više od 100 milijuna), ali i jezika

koji je u Hrvatskoj prisutan već stoljećima, dakle neusporedivo dulje od engleskoga. Ne treba zaboraviti stoljetne veze Hrvatske i njenih regija sa zemljama i regijama njemačkoga govornoga područja, snažan trag koji je njemački jezik za postojanja Habsburške Monarhije ostavio u nekim hrvatskim dijalektima, važnu političku potporu Austrije i Njemačke Hrvatskoj u novijoj krvavoj prošlosti te naposljetku čvrste političke, gospodarske i kulturne veze zbog kojih je postojana zastupljenost njemačkoga kao stranoga jezika u školama, njegovo njegovanje i recepcija u javnosti, pogotovo među visokoobrazovanim mladim ljudima gotovo od nacionalne važnosti.

U nastavi njemačkoga kao jezika grafičke struke (dakle, jezika na koji će se mladi akademski obrazovani dizajner ili tehnolog oslanjati u svome kasnijem profesionalnom životu) konstantan i kontinuiran manjak interesa za taj jezik očituje se u činjenici da se nastavni proces odvija u vrlo malenim grupama, toliko malenim da je ponekad teško organizirati nastavu, grupama od po jednog do troje studenata, dosta heterogenim što se tiče razine znanja. Upravo ta heterogenost studentske populacije s obzirom na razinu znanja predstavlja jednu od najteže premostivih poteškoća u radu u nastavi na tehničkim fakultetima pa tako i na Grafičkom fakultetu, a iskustva govore da se s istim problemom suočavaju i profesori i predavači drugih stručnih predmeta na tim fakultetima. Problem velikih razlika u predznanju zajednički je i grupama koje uče engleski i koje su se odlučile za njemački, no on više dolazi do izražaja u grupama koje pohađaju nastavu iz njemačkoga kao jezika struke, i to ponajprije iz razloga što su grupe manje pa je dinamika drugačija i ovisi o angažmanu baš svakog studenta. Osim toga, razina jezične kompetencije s kojom prosječni gimnazijalac ili srednjoškolac završava srednje obrazovanje u pravilu je na primjeru njemačkoga znatno niža od razine engleskoga.

Brojni metodičari smatraju da je motivacija prva pretpostavka uspjeha u učenju stranih jezika (Špiranec, 2008:455). Budući da se nastava njemačkoga kao jezika struke temelji na radu na stručnim tekstovima o grafičkom dizajnu i tehnologiji, podrazumijeva se velik broj nepoznatih riječi i izraza, a to, kako je pokazalo dosadašnje iskustvo, studente s niskom razinom jezične kompetencije dovodi u vrlo demotivirajuću situaciju. „Praznine“ u poznavanju gramatike i vokabulara tek sada dolaze do izražaja jer takvom je studentu teško pratiti i tekst napisan općim, svakodnevnim jezikom, a da ne spominjemo bilo kakvu samostalnu jezičnu reprodukciju. Razumijevanje i obrada stručnoga teksta postaje za njega „nemoguća misija“. Međutim, takve su okolnosti mučne i za predavača. S jedne je strane nerealno tražiti od studenta da nedostatke dotadašnjega obrazovanja popuni i ispravi tijekom jednoga ili dvaju semestara, a s druge je to preduvjet za kakav-takav uspjeh u nastavi. Nažalost, s obzirom na jaz između stvarnih potreba i ostvarivih uvjeta, nastava njemačkoga kao jezika struke na Grafičkom fakultetu često se svodi na ponavljanje osnova jezika, na jednostavne, bazične razgovore ili, u najboljem slučaju, puku reprodukciju dijelova teksta i riječi, bez stvarnog razumijevanja i jamstva da će se ključni pojmovi u pamćenju zadržati dulje od onoga koliko treba da se položi ispit.

Heterogenosti grupe dodatno pridonose i tzv. studenti-povratnici, najčešće iz Njemačke, kojih se posljednjih desetak godina priličan broj upisuje na fakultete u Hrvatskoj. Ti studenti od kojih su se mnogi, zbog roditelja na privremenom radu, rodili ili završili školovanje u

Njemačkoj, svojom jezičnom kompetencijom izvornih govornika utječu na dinamiku grupe ubrzavajući tempo rada, ali i produbljujući jaz između sebe i svojih kolega. Studenti koji su maturirali u Hrvatskoj obeshrabreni su i ne usuđuju se angažirati u nastavi, a to pred predavača stavlja tešku zadaću uravnoteženja “odnosa snaga”. Autorica članka pokušava je postići dodatnim, eventualno individualnim radom s domaćim studentima na konzultacijama ili većim posvećivanjem na nastavi ukoliko su takvi studenti većina. Studente povratnike nastoji više angažirati dodatnim materijalima i pripremom javnih izlaganja kojim se obraćaju direktno svojim kolegama i tako ih uključuju u rad te privlače na suradnju. Grupni rad na tekstu, odgovaranja na pitanja te (za kraj nastavnog sata) pedagoške igre i kvizovi također su se pokazali uspješnima u smanjenju jaza između studenata iz Hrvatske i inozemstva te za poticanje suradnje.

6. ENGLESKI JEZIK ZA GRAFIČKI DIZAJN I TEHNOLOGIJU: TEŠKOĆE U IZVOĐENJU KOLEGIJA, PRIJEDLOZI RJEŠENJA

Problemi koji se pojavljuju u nastavi engleskoga kao jezika struke na Grafičkom fakultetu u Zagrebu složeniji su samim time što su grupe studenata koji se odlučuju za engleski veće. Kao što je već ranije spomenuto, prva poteškoća na koju nailazi predavač sama je priroda kolegija, koji je izboran, čime se gubi kontinuiranost učenja: ono se prekida i nastavlja, a tako se ne može polučiti uspjeh. Sastav grupe se mijenja, studenti dolaze i odlaze na semestralnoj osnovi (znači svakih nekoliko mjeseci) pa ima malo mogućnosti stvaranja kvalitetnijeg odnosa mentor – student koji bi mogao pridonijeti uspješnosti i učinkovitosti učenja jezika.

Daljnju veliku poteškoću predstavlja veličina grupe, a ona je definirana modusom izvođenja nastave – predavanjem. Kako bolonjski proces ograničava broj studenata u seminarskim grupama, na vježbama i praktikumima, a broj studenata koji se (još pri upisu u prvi semestar) odlučuje za engleski jezik tradicionalno je velik, definiranjem oblika nastave engleskoga kao predavanja tome potencijalnom problemu doskočilo se u izradi rasporeda održavanja nastave i prostorija. Međutim, predavačicu je dovelo u tešku situaciju da mora raditi u skupini od tridesetero do čak više od pedesetero studenata. Taj se problem riješio podjelom na dvije ili više grupa s podjednakim brojem polaznika.

Ipak, heterogenost u razini znanja prisutna je čak i u manjoj skupini u kojoj je moguć seminarski oblik rada – jedini način da se učinkovito radi na podizanju jezične kompetencije i *skimmingu* i *scanningu* stručnih tekstova. Pritom valja napomenuti da se na Grafički fakultet uz gimnazijalce upisuje i velik broj maturanata srednjih strukovnih i tehničkih škola, pri čemu se često radi o školama u kojima strani jezik nije imao niti je mogao imati ozbiljan status, te učenika iz susjednih zemalja, poglavito Bosne i Hercegovine, ali i Srbije (Vojvodine) u kojima se plan i program nastave jezika u školi ipak znatno razlikuju od onoga u hrvatskim školama. Zato se rad na stručnom tekstu često spotakne na “banalnostima” – svakodnevnim riječima, konektorima, prijedlozima, gramatičkim paradigmama, pravopisu i izgovoru. A student koji ne razumije postaje nemiran i dekoncentriran, gubi pažnju ili ometa pozornost drugih studenata, što uglavnom rezultira poremećenom dinamikom nastave, vremenskim nedostatkom za obradu svih planiranih cjelina i u konačnici utječe na cjelokupnu prethodno

zamišljenu koncepciju nastave.

Stoga se u planu i programu nastave engleskoga kao jezika struke na Grafičkome fakultetu prema odluci i izboru predavačice ne nalaze isključivo tekstovi iz struke nego i kraći novinski tekstovi o aktualnoj društvenoj problematici koji se obrađuju po principu *reading comprehensiona*, s pitanjima koja traže odgovor iz teksta, s vježbama vokabulara (objašnjavanje riječi na engleskome, prijevod na hrvatski, jednostavnije parafraziranje...), gramatičke lekcije čije je poznavanje ključno za razumijevanje jezika (traži se i ukazuje na logiku gramatičkih sklopova, “naštrebana” pravila primjenjuju se u praksi kako bi se osvijestila neodvojivost gramatike od jezika), grupni zadaci i igre (dijalozi, kompetitivno rješavanje vježbi, križaljke s riječima iz obrađenih cjelina, kvizovi...). Jedino maksimalno uključivanje studenata u nastavni proces, “školski” sustav kontrole (kontrola dolazaka, prozivka, zadavanje zadaća koje se ispravljaju i zajednički komentiraju, sankcije za neizvršavanje obaveza) kakav su takav jamac uspješnosti nastave. Naposljetku, uspjeh studenata, posebice u ne baš idealnim uvjetima, uspjeh je i profesora i najveći izazov u ovome poslu.

7. ZAKLJUČAK

Iz priloženog je članka moguće stvoriti načelnu sliku o poteškoćama s kojima se tijekom svoga rada u nastavi susre(ta)la izvođačica kolegija strani jezik na Grafičkome fakultetu. Predavači stranih jezika struke na drugim fakultetima, posebice tehničkim, mogu ih usporediti sa svojim i možda nađu sličnosti s počecima svoje profesionalne karijere, a možda su neki problemi konstantni neovisno o generaciji studenata ili godinama “staža” u radu u nastavi.

Nažalost, metodika nastave jezika koju se podučava na studiju jezika budućem profesoru ili predavaču može samo djelomično pomoći u onome s čime će se susresti kad prvi puta uđe u učionicu. Sve ostalo plod je iskustva, savjeta kolega na sličnim radnim mjestima i metoda pokušaja i pogrešaka.

LITERATURA

- Alderson, J. C., Urquhart, A. H. (ur.) (1984): *Reading in a Foreign Language*. New York, Longman.
- Borić, N. (2005): *Strani jezik na nefilološkim fakultetima u kontekstu reforme sveučilišta u Hrvatskoj*, Strani jezici XXXIV, 2, 109–124.
- Jelić, A. B. (2004): *Vještina čitanja na stranom jeziku: teorijska ishodišta*, Strani jezici XXXIII, 1–2, 19–32.

- Špiranec, I. (2008): *Razvijanje vještine slušanja na razini jezičnoga znanja B1 i B2*, Strani jezici XXXVII, 4, 451–460.

PROBLEMS IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES FOR SPECIFIC PURPOSES AT THE FACULTY OF GRAPHIC ARTS: CURRENT STATUS, EXPERIENCES, SUGGESTIONS

Summary

The paper discusses the status of foreign languages in the society in general and the position of English and German as languages for specific purposes at non-philological faculties and faculties of engineering, with special reference to the Faculty of Graphic Arts in Zagreb. Specific problems concerning the curriculum and the teaching process itself are presented and analysed separately for each of the two languages. The author concludes that the major problems affecting the teaching process include the nature of the courses which are optional, oversized groups and a great discrepancy in knowledge among the students. The potential causes of these problems are identified and discussed and possible solutions offered, which include different approach to particular student groups, additional activities and other methods aiming at stimulating motivation and raising the level of student-teacher and student-student interaction.

Key words: language for specific purposes, faculties of engineering, Faculty of Graphic Arts, English, German, problems